

ПОЛИТИКА ЗА ИНТЕГРИТЕТ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

ПРЕДСТАВЯНЕ

*Сметната палата на Република България,
е национален орган за независим външен одит в публичния сектор,*

*оперира независимо от изпълнителната власт и със съзнанието за
върховенството на закона*

*с основна цел - да допринася за подобряване на управлението на
публичните средства и на качеството на обществените услуги*

*работи прозрачно и в интерес на гражданите на държавата и
нейните институции*

отчита се пред Народното събрание

ИМАЙТЕ НИ ДОВЕРИЕ, НИЕ СМЕ ОДИТОРИ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Ние сме независима върховна одитна институция и защитаваме парите на данъкоплатеца. Произнасяме се за достоверността на финансовите отчети на бюджетните предприятия, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности. Работим за осигуряване на прозрачност и за подобряване на управлението в публичния сектор. Тази основна задача означава и изисква доверие. Доверие, че Сметната палата е независима и способна институция, която при одит може да разкрива отклоненията и проследява резултатите от изпълнението на препоръките. Интегритетът е сърцевината на всяко едно доверие – на междуличностно и на междуинституционално ниво.

Думата „интегритет“ произлиза от латински и означава цялостност, непокътнатост, непоктвареност, почтеност. Нашето практическо разбиране за това понятие е широко и позитивно. То се отнася до правилното поведение, ценностите, морала и етиката, неподкупността и опазването на обществения интерес, както и непреклонност, категоричност и последователност в тяхното прилагане. Интегритетът обхваща не само нулева толерантност към измами и корупция, но също така предполага поведение съобразено със законите, стандартите и правилата, с етичните принципи и ценности, като почтеност, честност, откритост, неутралитет, уважение, надеждност, фокус върху нашите партньори и обществото, благоприличие и обективност. В личностен план интегритетът е да правиш правилните неща дори когато мислиш, че никой не те наблюдава.

Всяко действие, независимо дали на работното място или извън него, влияе върху имиджа и доверието към институцията и начина, по който я възприемат нашите партньори, одитираните от нас обекти и обществото. Затова действията на всички трябва да бъдат извън каквото и да било съмнение и да създават увереност, че в Сметната палата се работи със съзнанието за върховенството на закона и в обществен интерес.

Тази политика адресира ключовите въпроси, съображенията и препоръките, свързани с осигуряване на интегритета на институцията, набелязва инициативите и инструментите, чрез които ще бъде насърчаван и развиван. Документът е съставен въз основа на вътрешния институционален контекст и опит, но също отразява и настоящото развитие и добрите практики в други страни от ЕС и света.

При формулиране и провеждане на политиката за интегритета се вземат под внимание най-високите международни и европейски стандарти за работа на върховните одитни институции.

Ръководството и служителите на Сметната палата възприемат заложените в настоящата политика ценности, като ги прилагат в личния си живот и професионалната си дейност.

НИЕ СМЕ НЕЗАВИСИМА И СПОСОБНА ОДИТНА ИНСТИТУЦИЯ

II. ВИЗИЯ, МИСИЯ И ЦЕЛИ

Визия

Визията на Сметната палата е да се утвърди като върховна одитна институция с висок интегритет и отлична професионална репутация. Да се утвърдим като лидер в усилията за повишаване на институционалната култура и недопускане на нелоялни практики и корупция.

Мисия

Интегритетът е определящ при вземането на решенията, организацията и изпълнението на всички процеси и дейности в Сметната палата. В основата на институционалния интегритет стои професионалният и личностният авторитет на всеки от нас. Затова нашите усилия ще са насочени към поддържане на висок професионален и личностен интегритет.

Цели на политиката за интегритет на Сметната палата

I. Укрепване и поддържане на висок институционален интегритет

За да постигнем това ние не само ще изпълняваме добросъвестно нашата основна задача да бъдем стожер на публичните ресурси и интереси чрез насочване на вниманието към начина, по който те се управляват, но също и обявяваме курс към повишаване на интегритета на Сметната палата. Ние определяме интегритетът на институцията като наша приоритетна стратегическа цел и поставяме въпросите, свързани с него като определящи при вземането на решения, организацията и изпълнението на всички процеси и дейности в Сметната палата.

II. Недопускане на корупция и конфликт на интереси

Дори само предположение за наличие на корупция или конфликт на интереси може да накърни репутацията на всяка институция и държавно управление. Затова нашата цел е не само да изпълняваме законовите изисквания за превенция на корупционни практики и конфликт на интереси, но и да развиваме и укрепваме институционалния интегритет чрез поддържане на висок професионален и личностен интегритет и намаляване на възможностите за изкушения.

III. Усъвършенстване на организационната култура и контролната система на интегритета

Ръководството на Сметната палата насърчава среда на откритост, споделяне на проблеми и градивна критика, приветства обратната връзка от служителите и дава личен пример следвайки възприетите принципи и ценностите с Политиката за интегритета.

Поддържаме балансирана и ефективна контролна система на интегритета, която своевременно ще бъде адаптирана към променящите се условия. Ще се реализират мерки за повишаване на осведомеността на служителите на Сметната палата по въпроси за етично поведение, конфликт на интереси, борбата с корупцията, и други, свързани с интегритета. От друга страна ще се усъвършенстват вътрешните контролни механизми за установяване, разглеждане и реакция спрямо случаите на нежелано поведение.

IV. Поддържане на високо общественото доверие към Сметната палата

Върховната одитна институция може ефективно да изпълнява функциите си само ако се ползва с доверието на обществото, Народно събрание и одитираните организации. Изграждането на доверие е продължителен процес на неотклонно прилагане на законовите принципи, професионалните и етични стандарти, въз основа на които се осъществява дейността на Сметната палата.

ИНТЕГРИТЕТЪТ НЕ СЕ ИЗЧЕРПВА СЪС СПАЗВАНЕ НА ЗАКОНИТЕ И ПРАВИЛАТА

III. ЦЕННОСТИ И СТАНДАРТИ

Одитът не е самоцел, той има за задача да разкрива отклоненията от приетите стандарти, нарушенията на принципите на законност, ефективност, ефикасност и икономичност на финансовото управление достатъчно рано, за да могат да се предприемат коригиращи действия. При осъществяване на нашата работа трябва да спазваме високи стандарти за осигуряване на качеството и да носим професионална и лична отговорност.

За всяка професия съществуват различни правила за начина, по който тя трябва да се упражнява.

Нашият професионален стандарт се основава на приетите стандарти от Международната организация на върховните одитни институции и приложимите Международни одиторски стандарти и ние се придържаме безусловно към тях. Правилното им прилагане се осигурява от Наръчник за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата. Чрез него трябва да се постига не само качество на одитната работа, но също и да се създават възможности одитният процес да протича по ефективен, ефикасен и икономичен начин. Наръчникът за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата възприемаме като жив и непрекъснато развиващ се документ, който своевременно се актуализира, обогатява и допълва с принципни постановки, методологически насоки и добри практики за да се осигури прилагането на професионалните стандарти и подобряване на качеството на одитната дейност.

Законът за Сметната палата определя принципите, въз основа на които се осъществява дейността на Сметната палата:

- независимост, обективност и добросъвестност;
- професионализъм, почтеност и безпристрастност;
- последователност и предвидимост;
- публичност и прозрачност;
- доверие, сътрудничество и конструктивност.

Независимост, обективност и добросъвестност

Ръководството и служителите на Сметната палата трябва да бъдат независими от обстоятелства или влияния, които могат да компрометират тяхната професионална преценка и да действат безпристрастно, съвестно и непредубедено, независимо от обстоятелствата. Поведението им не трябва да дава основания за съмнение в тяхната независимост от одитираните организации, политически партии и други заинтересовани лица.

Изразените становища по проверяваните въпроси трябва да се основават на реални факти и обстоятелства, подкрепени с уместни, надеждни и достатъчни доказателства.

Професионализъм, почтеност и безпристрастност

Сметната палата осъществява дейността си в съответствие с професионални стандарти, като се стреми към непрекъснато развитие и усъвършенстване на своите политики, практики и процедури за постигане на по-високо качество и надеждност на резултатите от дейността си. Ръководството и служителите на Сметната палата трябва да притежават и поддържат необходимите знания и умения за качествено осъществяване на тяхната дейност. Те трябва да познават правната уредба, приложимите стандарти и вътрешните актове и да ги прилагат при изпълнение на служебните си задължения.

Поведението на ръководството и служителите следва да е честно и почтено и да съответства на най-високите професионални и етични норми. Почтеността изисква да се прилага поведение на честност, добросъвестност и придържане към обществен интерес, както при изпълнение на служебните задължения, така и при ползването на ресурсите на институцията и на одитираните обекти.

Безпристрастността означава всяко решение да се взема въз основа на това кое е правилно и кое не, а не въз основа на това кой има полза от взетото решение.

Сметната палата работи активно за ограничаване на влиянието върху безпристрастността на негативни фактори като:

- конфликт на интереси или други отношения на свързаност с одитираните обекти;
- близки контакти с отговорни длъжностни лица от одитирания обект;
- случаи на „срастване“ между одиторите и одитираните обекти, поради непоследователно прилагане на правилата за ротация на одитните екипи.

Последователност и предвидимост

Сметната палата работи по последователен и предвидим начин и прилага устойчива практика, която гарантира, че при еднакви или сходни ситуации се вземат еднакви или сходни решения.

Ръководството и служителите придържат към последователност в действията и взаимоотношенията си с лицата и организациите при изпълнение на служебните си задължения, като спазват на стандартите, Етичния кодекс и сключените споразумения.

Доверие, сътрудничество и конструктивност

Сметната палата създава условия за открит и честен диалог, колегиалност, екипност и споделяне на опит и знания в рамките на институцията като предпоставка за повишаване на качеството на работа. Сметната палата поддържа с одитираните обекти отношения на диалогичност и се стреми към балансираност и полезност.

Сътрудничеството със законодателната, изпълнителната или съдебната власти се извършва при спазване на принципа за независимост. Доверието към Сметната палата се гради на честното и почтено поведение на ръководството ѝ и всички нейни служители.

Публичност и прозрачност

Сметната палата се стреми да осигури достатъчна степен на информираност за широк кръг потребители относно управлението и организацията на своята работа. Резултатите от одитната дейност се оповестяват по ясен, разбираем и достъпен начин.

Прозрачността е важно условие, за да се ползват публичните институции с доверие. Дейността на Сметната палата трябва да бъде прозрачна по отношение на подходите на работа, стандартите, които се прилагат, получените резултати и взетите решения. Прозрачността на взетите решения от ръководните позиции в Сметната палата и тяхното правилно мотивиране и комуникиране е от съществено значение за укрепване на интегритета на институцията.

Прозрачността се прилага и по отношение на имотното и финансовото състояние на ръководството и служителите на Сметната палата. Задължението за ежегодно деклариране на имотното и финансовото състояние на ръководството пред Публичния регистър и задължението за ежегодно деклариране пред председателя на Сметната палата на имотното състояние на служителите допринася за повишаване на прозрачността и превенцията на корупционни практики.

НАШИТЕ ЦЕННОСТИ

Независимостта, правомощията и отговорностите на одиторите в публичния сектор поставят високи етични изисквания към ръководството и персонала, който е ангажиран в дейността на институцията.

Опитът у нас и по света показва, че осигуряването на неотклонното спазване на основните принципи и етични изисквания, на които се основава дейността на институцията не е възможно да бъде постигнато само със създаването на правила и налагането на санкции при установяване на нарушаването им. Необходими са ценности, в които всеки работещ и желаещ да работи в институцията да вярва и към които да знае, че безусловно трябва да се придържа, защото всички останали също се придържат към тях.

Ценностната система на всеки, който работи за Сметната палата, трябва да бъде извън всякакво съмнение. В този смисъл, не само интегритетът на институцията, а и интегритетът на хората, в най-общ смисъл – единство между поведение, думи и дела, трябва да има категоричен стабилитет, при който моралният императив е обвързан с ясна система от ценности, на които е подчинено поведението на хората. Хората с интегритет казват истината и държат на думата си. Те поемат отговорност за миналите действия, признават си грешките и ги поправят.

Превръщането на принципите за независимост, обективност и добросъвестност в наши морални ценности е необходимо за изграждането на външната визия на институцията, а притежаваните от всеки един служител на Сметната палата професионализъм, почтеност и безпристрастност са нашият принос, с който внушаваме на гражданското общество нашата последователност, предвидимост и най-вече доверие.

Да изграждаме доверие е нашата най-важна ценност. Липсата на доверие означава липса на авторитет, а липсата на авторитет означава, че Сметната палата не може да изпълни ефективно своята мисия и да реализира своята стратегическа визия. Поведението на всички трябва да бъде безупречно и почтено за да се поддържа високо общественото доверие към институцията.

Приемането и прилагането на Етичния кодекс на Сметната палата допринася за повишаване на доверието в одиторите и в тяхната работа. Етичният кодекс определя етичните стандарти - ценности и принципи, които са приложими и трябва да са водещи за ръководните органи и членовете на Сметната палата, за одиторите и за всички други служители на Сметната палата в ежедневната им работа и поведение. Всички трябва да прилагат високи стандарти за почтеност и етика, както е описано в Етичния кодекс.

Доверието се гради с почтено поведение. Всеки недостатък в професионалното поведение или каквато и да е слабост в личния живот накърнява почтеността на ръководството и служителите и представя в неблагоприятна светлина институцията. Това може да породи съмнение в надеждността, компетентността и качеството на работа.

С вътрешни актове Сметната палата допълва и доразвива принципите и ценностите, свързани с интегритета.

IV. МЕРКИ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНТЕГРИТЕТА И ЕТИЧНОТО ПОВЕДЕНИЕ В СМЕТНАТА ПАЛАТА

Сметната палата предприема широк спектър от инициативи и ще прилага инструменти, които са насочени към създаване и поддържане на етична култура, правила и процедури, организация и координация на политиките за интегритет, които ограничават уязвимостта на процесите и позициите от допускане на нежелано поведение и нарушаване на принципите на настоящата политика. Тези мерки формират контролната система на интегритета.

Изграждането на култура на интегритет и етично поведение се определя като стратегическа цел за Сметната палата. Придържането към Политиката за интегритета и свързаните с нея актове е основна отговорност на служителите на Сметната палата и част от длъжностните характеристики.

Усъвършенстването на политиките и практиките по управление на човешките ресурси са основно средство за повишаване на институционалния и личностен интегритет.

Обученията на теми, свързани с интегритета, присъстват устойчиво в плановете за обучение на служителите на Сметната палата.

На вътрешния портал на Сметната палата се обособява отделна рубрика, посветена на интегритета, която е достъпна за всички служители на институцията. Там се публикува информация за всички проведени обучения и работни семинари, както и други материали, свързани с интегритета.

Специфични мерки и дейности за изграждане на култура на интегритет и етично поведение в Сметната палата се формулират след извършване на анализ на рисковете, които застрашават постигането на целите на Политиката за интегритета.

Реализацията на мерките за постигането на целите на тази политика се осъществява чрез оперативни годишни планове, които включват конкретните дейности, отговорните лица и необходимите ресурси за тяхното осъществяване.

Реакция на нарушения на интегритета

Ръководството на Сметната палата счита нарушенията на принципите и правилата от настоящата политика и свързаните с нея вътрешни актове за заплаха за имиджа на Сметната палата и възможността на институцията да реализира своята визия и да постигне стратегическите си цели. Насърчава се откритата комуникация за нарушенията на интегритета, както и търсенето на помощ и съвет от служителите за реакция при ситуации, за които има съмнение, че може да доведат до нарушаване на принципите на настоящата политика и свързаните с нея актове.

Ръководството на Сметната палата гарантира равно третиране, справедлив и единен подход при разглеждането на нарушенията на интегритета. .

Ръководителите, одиторите и служителите в Сметната палата проявяват нулева толерантност към нарушенията на интегритета и докладват тези случаи.

Сигналите за нарушения могат да се подават по официален ред до председателя на Сметната палата, през формата за обратна връзка на интернет страницата на Сметната палата или до на електронна поща: integrity@bulnao.government.bg.

Нарушенията на принципите от Политиката за интегритета и свързаните с нея актове се разглеждат от комисията по Етичния кодекс, по разпореждане на председателя на Сметната палата или по собствена инициатива.

V. РОЛИ И ОТГОВОРНОСТИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ИНТЕГРИТЕТА НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

Ръководство на Сметната палата

Ръководството на Сметната палата създава необходимите условия за изграждане на организационна култура, базирана на ценностите и приоритетите от настоящата политика и всички вътрешни актове, имащи отношение към нея, като:

- Със своето поведение, действия и решения дава личен пример за спазване, насърчаване и защита на приетите принципи;
- Разпределя отговорности на ръководителите и служителите за изготвянето, изпълнението и отчитането на мерките от контролната система на интегритета, както и за извършването на анализ на рисковете, които застрашават постигането на целите на Сметната палата, по отношение на интегритета;
- Насърчава и поощрява етичното поведение на служителите;
- Не допуска дискриминационно отношение и осигурява справедливо и еднакво третиране на служителите при разглеждането на нарушения, свързани с интегритета.

Ръководители на структурни звена

Работят за създаване на атмосфера на взаимно доверие, колегиалност и конструктивност сред подчинените им служители, като дават личен пример и популяризират ценностите и принципите от Политиката за интегритета. Съдействат за решаването на възникнали професионални или междуличностни конфликти между служителите. В рамките на съществуващия процес по управление на рисковете в Сметната палата идентифицират и оценяват рисковете за интегритета в ръководените от тях структурни звена и предлагат контролни действия за ограничаването им. Запознават новопостъпилите служители с настоящата политика и ги напътстват при спазването на дължимото поведение.

Одитори и служители на Сметната палата

Одиторите и служителите спазват принципите на настоящата политика и всички вътрешни актове, имащи отношение към нея и не допускат конфликт на интереси. В професионалните отношения помежду си и с одитираните организации допринасят за изграждането на положителен институционален имидж на Сметната палата, който води до укрепване на доверието във Върховната одитна институция по този начин повишава ефекта от нейната дейност.

Комисия по Етичния кодекс Комисията по Етичния кодекс оказва специална помощ и/или съвети за персонала за справяне с рискове, свързани с интегритета, като:

- Прави проучвания за нивото на застрашеност на възприетите принципи и ценности и може да предлага приемане на вътрешни актове, които да подкрепят контролната система на интегритета, Комисията по Етичния кодекс да предлага подходящи обучения за включване в Годишния план за обучение на служителите на Сметната палата;

- Анализира прилагането на Политиката за интегритета въз основа на извършения мониторинг и при необходимост предлага нейното изменение или допълнение.
- Предлага проект на оперативен план за реализацията на целите от Политиката за интегритета на Сметната палата за съответната година.

VI. МОНИТОРИНГ

Целта на мониторинга е да се реагира своевременно при възникване на нови рискове за интегритета на Сметната палата или установяване на незадоволителна ефективност на контролната система на интегритета. Изпълнението на целите от Политиката за интегритета, спазването на нейните принципи и напредъка по мерките за изграждане на култура на интегритет и етично поведение в Сметната палата се наблюдават периодично. Самооценка на интегритета на Сметната палата по методологията IntoSAINT се извършва поне веднъж на всеки пет години.

Всички резултати от извършения мониторинг на Политиката за интегритета се докладват на ръководството на Сметната палата и комисията по Етичния кодекс.